

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 248/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Zuzanou Šimovou, PhD., LL.M., advokátkou, M. Rázusa 32, Lučenec, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 50/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 13 ods. 4 ústavy a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 50/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu rozhodnúť o návrhu sťažovateľky na priznanie trov obhajoby a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur, ako aj náhrady trov konania v sume 415,15 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že opatrením okresného súdu z 22. júla 2020 bola sťažovateľka ustanovená ako obhajkyňa obvinenému [REDAKOVANÉ] z dôvodov, že u neho v prípravnom konaní vznikol dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. V predmetnej trestnej veci sťažovateľka riadne prevzala obhajobu obvineného 24. júla 2020 a 12. augusta 2020 chcela vykonať s obvineným poradu, ale v ústave na výkon väzby jej bola poskytnutá informácia, že obvinený sa vo väzbe už nenachádza, pretože bol príkazom Krajského súdu v Bratislave prepustený. U obvineného tak zanikol dôvod povinnej obhajoby.

3. Na tomto základe 22. augusta 2020 sťažovateľka zaslala okresnému súdu návrh na vyplatenie odmien a náhrad obhajcovi. V zmysle doručenky z e-schránky sťažovateľky – advokátky, návrh s prílohami bol okresnému súdu doručený 22. augusta 2020 o 16.01 h.

4. Po porade s obvineným na základe vzájomnej dohody sťažovateľka doručila 5. októbra 2020 plnú moc, na podklade ktorej po zrušení opatrenia okresného súdu mala záujem zastupovať obvineného v napadnutom konaní ako zvolená obhajkyňa.

5. Prvé hlavné pojednávanie sa konalo 4. decembra 2020, avšak na ňom okresný súd nezrušil ustanovenie sťažovateľky ako obhajkyne z dôvodov povinnej obhajoby a nerozhodol ani o jej návrhu na vyplatenie odmien.

6. Opatrením súdu z 23. júna 2021 (sťažovateľke bolo doručené 16. júla 2021) došlo k zrušeniu ustanovenia sťažovateľky ako obhajkyne.

7. Hoci už dôvod povinnej obhajoby netrval, sťažovateľka sa zúčastnila hlavného pojednávania 22. júna 2021. K dátumu podania ústavnej sťažnosti okresný súd nerozhodol o návrhu na vyplatenie odmien a náhrad z 22. augusta 2020 v lehote stanovenej podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku v celkovej sume 315,86 eur (nečinnosť 19 mesiacov)

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka namieta, že okresný súd v napadnutom konaní nerozhodol o jej návrhu na vyplatenie odmien, čím došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru. Ide o jednoduchú a nekomplikovanú vec, v ktorej okresný súd nerozhodol bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote.

9. Sťažovateľka poukazuje na relevantnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). K využitiu právnych prostriedkov nápravy, teda k prípustnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na to, že ústavný súd konštatoval „*v iných rozhodnutiach, napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012) na požiadavke využitia iných prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade v takejto situácii už netrvá (II. ÚS 725/2015)*“.

10. Vzhľadom na vzniknuté prietahy a na stav riadneho nerozhodnutia o jej návrhu v rozsahu 19 mesiacov si sťažovateľka uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

12. Článok 6 ods. 1 dohovoru možno aplikovať aj na rozhodovanie o trovách konania za predpokladu, že predmetom konania bolo rozhodovanie o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia (porovnaj rozsudky ESLP vo veciach Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997, Beer proti Rakúsku zo 6. 2. 2001, porovnaj tiež KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 604.). Obdobne aj ústavný súd uviedol, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách

konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 604/2018). Aj na konanie o trovách konania sa takto vzťahujú garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. z čl. 48 ods. 2 ústavy, t. j. povinnosť súdu rozhodnúť o trovách konania v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prietáhov.

13. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

14. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

15. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

16. V prvom rade ústavný súd akceptuje námietky sťažovateľky v tom, že okresný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie trov obhajoby nepostupoval dôsledne v súlade s § 553 ods. 3 Trestného poriadku. Ústavný súd považuje stav nerozhodnutia a nevyplatenia trov obhajoby nad rámec lehôt ustanovených Trestným poriadkom (§ 553 ods. 3) za neakceptovateľný. V skutkovo a právne podobných veciach (I. ÚS 279/2019, IV. ÚS 129/2019, IV. ÚS 274/2021) považoval za relevantné, že v týchto prípadoch ide o odmenu sťažovateľa za vykonanú službu. Prostredníctvom činnosti sťažovateľa štát realizuje právo na právnu pomoc, resp. právo na obhajobu – a to aj v prípadoch povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Podanie návrhu na priznanie trov právneho zastúpenia možno vnímať ako vystavenie faktúry s lehotou splatnosti. Je oprávnením štátu prostredníctvom okresného súdu skontrolovať správnosť vyúčtovania, rovnako je ale povinnosťou štátu v primeranej lehote rozhodnúť o priznaní trov právneho zastúpenia. Nerozhodnutie o trovách právneho zastúpenia výrazne po lehote ustanovenej zákonom vytvára stav, keď sťažovateľ poskytne službu vopred a ide o službu, na ktorej poskytnutí má sám štát záujem, s tým, že štát jednostranne vnúti poskytovateľovi služby (advokátovi) zjavne neprimeranú lehotu splatnosti za poskytnuté služby, ktorá je navyše v rozpore so zákonom. Efektívne ide o jednostranne vynútené poskytnutie úveru štátu súkromnoprávnym subjektom.

17. Napriek uvedenému ústavný súd v aktuálne prerokúvanom prípade považoval za potrebné prihliadnúť na to, že vo veci sťažovateľky síce došlo k nerozhodnutiu o jej návrhu na priznanie trov obhajoby v zmysle zákonnej lehoty ustanovenej v § 553 ods. 3 Trestného poriadku, ale stav a miera právnej neistoty sťažovateľky, hoci ide o neakceptovateľný stav, každopádne podľa ústavného súdu nedosahuje takú intenzitu, ktorá by viedla k záveru o porušení označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru.

18. Tento záver formuluje ústavný súd aj s prihliadnutím na to, že sťažovateľka nevyužila všetky dostupné právne prostriedky nápravy – osobitne sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Ústavný súd podanie sťažnosti predsedovi súdu na priet’ahy podľa zákona o súdoch nepovažuje za podmienku podania ústavnej sťažnosti, nemôže teda zakladať dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, na druhej strane využitie tohto právneho prostriedku môže nepochybne v určitých situáciách viesť k náprave namietaného stavu (m. m. IV. ÚS 143/2022). Podľa ústavného súdu procesná situácia, ktorú sťažovateľka namieta (nevyplatenie trov obhajoby v sume 315 eur) v situácii vzhľadom na jej charakter a intenzitu – dáva predpoklad, že využitie uvedeného právneho prostriedku nápravy je spôsobilé viesť k odstráneniu sťažovateľkou namietaných nedostatkov v postupe okresného súdu v napadnutom konaní. Navyše, jej požiadavka na priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania v konaní pred ústavným súdom (bod 1) je zjavne neprimeraná okolnostiam veci, teda „čo je v hre“ pred všeobecným súdom (bod 7).

19. Vzhľadom na záver o absencii príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a postupom okresného súdu v napadnutom konaní nemožno uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. o porušení čl. 13 ods. 4 ústavy na uvedenom skutkovom základe.

20. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu